

Dokazování - Belgie

Upozorňujeme, že výchozí [fr](#) verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.
K dispozici jsou již tyto aktualizované překlady: [en](#)

OBSAH

- 1 Důkazní břemeno
 - 1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?
 - 1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?
 - 1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?
- 2 Provádění důkazů
 - 2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?
 - 2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?
 - 2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?
 - 2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?
 - 2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?
 - 2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?
 - 2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?
 - 2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?
 - 2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?
 - 2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?
 - 2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?
 - 2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?
- 3 Hodnocení důkazů
 - 3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?
 - 3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Belgický právní systém rozlišuje mezi občanským právem a obchodním právem. Obchodní právo je zvláštní právo pro podnikatele, zatímco občanské právo se vztahuje k běžnému právu.

Právní úpravu dokazování podle občanského práva lze najít v článcích 1315 a násl. občanského zákoníku (Burgerlijk Wetboek). Jedná se o uzavřený systém s přísně upravenými formami důkazů (podrobnosti viz článek 5a).

Právní úpravu dokazování podle obchodního práva lze najít v článku 25 obchodního zákoníku (Wetboek van Koophandel). Nejdůležitějším znakem je otevřenost systému a svoboda, pokud jde o formy důkazů v obchodních závazcích. Článek 25 obchodního zákoníku stanoví: „Vedle forem důkazů povolených podle občanského práva mohou být obchodní závazky prokázány také svědeckou výpovědí ve všech případech, kdy to soud svým rozhodnutím umožní, kromě výjimek stanovených pro zvláštní případy. Nákup a prodej lze prokázat prostřednictvím přijaté faktury, aniž by byly dotčeny jiné důkazní prostředky přípustné podle obchodního práva.“

Procesní aspekty dokazování v občanských a obchodních věcech se řídí články 870 a násl. soudního řádu (Gerechthelijk Wetboek). Článek 876 soudního řádu stanoví, že soud musí rozhodnout o sporu, který je mu předložen, v souladu s pravidly dokazování, která se vztahují na daný druh sporu. Spor bude buď občanský, nebo obchodní.

Účastník řízení (dále také „strana“), který se opírá o nějakou skutečnost, prohlášení nebo tvrzení, musí předložit její důkaz. Strana požadující splnění povinnosti musí prokázat, že tato povinnost existuje. Naopak strana požadující, aby byla povinnost zproštěna, musí předložit důkaz o provedení platby nebo důkaz skutečnosti, která stranu její povinnosti zprostita (článek 1315 občanského zákoníku). V soudním řízení musí každá strana předložit důkazy skutečností, které uvádí (článek 870 soudního řádu: „*actori incumbit probatio*“). Je pak na protistraně, aby vyvrátila důkazní hodnotu těchto skutečností, pokud je to možné a přípustné.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Nejsou-li žádné námitky z důvodu veřejného pořádku a vnitrostátní bezpečnosti, je možné prokazovat všechny skutečnosti. Existují tři omezení práva na provedení důkazů během řízení. Zaprvé prokazovaná skutečnost musí být relevantní. Dále pak prokazovaná skutečnost musí být důležitá, což znamená, že pomůže přesvědčit soud o rozhodnutí, kterého má být dosaženo. Konečně zákon musí umožňovat předložení důkazů k prokázání určitých skutečností: nesmějí být například porušeny soukromí, profesní mlčenlivost a listovní tajemství.

Domněnky jsou protistranou obecně vyvrátitelné. Pouze nevyvrátitelné domněnky („*juris et de jure*“) nelze napadnout; je dokonce nezákonné předložit důkazy k jejich vyvrácení. Vyvrátitelné domněnky („*juris tantum*“) lze napadnout a mohou být napadeny důkazem opaku: přijatelné formy důkazu v tomto případě však upravuje občanské právo a nikoliv obchodní právo.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Soud musí být přesvědčen o tvrzeních stran. Soud musí nabýt přesvědčení na základě důkazů a věrohodnosti. Pokud soud dospěje k závěru, že jemu předložený fakt může pomoci urovnat spor a že předložený fakt spolehlivě odráží pravdivou povahu věci, přisoudí danému faktu důkazní hodnotu. Teprve v okamžiku, kdy soud nějakému faktu přisoudí důkazní hodnotu, může být tento fakt řádně považován za důkaz.

Důkazní hodnota je poněkud subjektivní, zatímco skutečný důkaz je přísně objektivní. Status důkazu jako výsledku dokazování závisí na spolehlivosti, kterou důkaz musí mít. Důkaz bude z právního hlediska považován za důkaz pouze v případě, že má odpovídající úroveň spolehlivosti, neboť soud v dané věci nemá úplnou diskreci. Toto je případ listinných důkazů. Pokud soud vykládá obsah dokumentu, který byl získán zákonně, způsobem, který je neslučitelný s jeho skutečným zněním, porušuje status formálních dokumentů jako důkazu. Strana, která spor prohraje, to může použít jako odvolací důvod pro opravný prostředek ke kasačnímu soudu.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Strana musí být schopna svá tvrzení prokázat. V některých případech může soudce straně nařídit, aby použila konkrétní formu důkazu, jako v případě úředně vyžadované přísahy (článek 1366 občanského zákoníku). Za přísných podmínek může soud požadovat, aby strana učinila prohlášení pod přísahou, buď za účelem urovnání sporu závislého na takovém prohlášení závisí, nebo jednoduše za účelem stanovení částky, která má být přiznána.

Soud může vyslechnout strany a nařídit výslech svědků s výjimkou případů, kdy to zákon zakazuje (článek 916 soudního řádu). Může také vyžádat vypracování znaleckého posudku, který má stanovit konkrétní skutečnosti nebo soudu poskytnout odbornou radu (článek 962 soudního řádu).

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

O provedení důkazu musí požádat jedna ze stran formou hlavního nebo předběžného návrhu. Následné soudní rozhodnutí provedení konkrétního důkazu povolit nebo jej zamítnout s uvedením důvodů.

V případě grafologického šetření (článek 883 soudního řádu) nebo posuzování paděláních listiny (článek 895 soudního řádu) soud stranám nařídí, aby se dostavily k soudu (s právním zástupcem či bez něj) a přinesly s sebou všechny listiny, dokumenty a věci, které se mají porovnávat, nebo listinu, u níž existuje podezření, že se jedná o padělek. Soud se může záležitostmi zabývat neprodleně nebo ji může předat soudní kanceláři a pak provádět své vlastní šetření nebo se obrátit na znalce. Soud nakonec v dané věci rozhodne.

Pokud některá strana navrhne provedení důkazu jedním nebo více svědky, může soud provedení důkazu umožnit, je-li to přípustné (článek 915 soudního řádu). Pokud to zákon nezakazuje, může soud nařídít výslech svědků. Svědky předvolává vedoucí soudní kanceláře nejméně osm dní před datem jejich slyšení. Musí složit přísahu a jsou soudcem vyslýcháni individuálně. Soud může svědkovi klást otázky z vlastního podnětu nebo na žádost jedné ze stran. Svědecká výpověď se zaprotokoluje, přečte se, opraví a v případě potřeby doplní a výslech svědka se poté ukončí.

Soud může nařídít vyhotovení znaleckého posudku za účelem vyřešení nebo zabránění sporu. Posudek se může týkat pouze skutkových zjištění nebo odborné rady (článek 962 soudního řádu). Znalec plní svůj úkol pod dohledem soudu. Strany poskytnou znalci veškeré nezbytné dokumenty a splní všechny jeho přiměřené požadavky. Posudek musí být předložen do data stanoveného soudním usnesením. Soud není povinen se znaleckým posudkem řídit, učinil-li na věc jiný názor.

Soud může z vlastního podnětu nebo na návrh stran nařídít obhlídku na místě (článek 1007 soudního řádu). Obhlídka na místě, které strany mohou nebo nemusí být přítomny, bude provedena soudcem, který ji nařídil, nebo osobou úředně pověřenou jejím provedením. O všech činnostech a zjištěních se vyhotoví úřední protokol a předá se stranám.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud není nikdy povinen vyhovět návrhům stran o provedení důkazu. Pokud je však soudci předán úřední pokyn, musí důkaz provést (článek 873 soudního řádu).

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Podle (běžného) občanského práva existuje pět druhů důkazních prostředků: listinný důkaz, výpověď svědků, domněnky, doznání stran a přísahy (článek 1316 občanského zákoníku).

Listinný důkaz (článek 1317 občanského zákoníku) lze předložit v podobě ověřené listiny nebo soukromé listiny. Ověřená listina je listina, která byla vyhotovena v zákonné podobě příslušným státním úředníkem (například notářem nebo vedoucím soudní kanceláře) a je stranami a třetími stranami považována za nezvratný důkaz dohody v ní obsažené. Schválená soukromá listina, kterou podepsaly všechny dotčené strany a která byla vyhotovena v počtu kopií odpovídajícím počtu stran, je stranami považována za nezvratný důkaz. Písemná listina musí být vyhotovena pro transakce, jejichž částka nebo hodnota převyšuje 375 eur (článek 1341 občanského zákoníku).

Je nepřípustné, aby výpovědi svědků (článek 1341 občanského zákoníku) vyvracely obsah písemných dokumentů nebo jejich obsah rozšiřovaly. Pokud však existuje pouze listinný důkaz *prima facie* nebo pokud nebylo možné listinný důkaz provést, přijímá se výpověď svědků.

Domněnky (článek 1349 občanského zákoníku) jsou závěry, které zákon nebo soud vyvozuje na základě známé skutečnosti za účelem určení neznámé skutečnosti. Domněnky nemohou být v rozporu s obsahem písemných listin, ale mohou – stejně jako svědecká výpověď – doplnit listinné důkazy *prima facie* a nahradit listinné důkazy, které nemohly být provedeny.

Doznání stran (článek 1354 občanského zákoníku) je buď soudní, nebo mimosoudní. Soudní doznání je prohlášení učiněné před soudy stranou nebo jejím zvláštním zmocněným zástupcem, které lze použít proti straně, která jej učinila. Mimosoudní doznání nepodléhá žádným procesním požadavkům.

Jedna strana může vyžadovat, aby druhá strana složila přísahu (rozhodná přísaha) (článek 1357 občanského zákoníku), nebo tak může nařídít soud. V případě rozhodné přísahy je přísaha důkazem pouze pro osobu, která složení přísahy požadovala, nebo proti ní.

Důkazní prostředky v obchodních věcech (článek 25 obchodního zákoníku) nejsou upraveny. Nicméně mezi ně patří zvláštní forma, konkrétně přijatá faktura v případě kupních smluv. Obchodník může vždy použít přijatou fakturu jako platný důkaz, zatímco jiné písemné dokumenty, pokud mají sloužit jako důkaz, musí pocházet od protistrany.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

Svědecká výpověď je upravena jako samostatná forma důkazního prostředku občanským zákoníkem; procesní aspekty tohoto dokazování jsou obsaženy v soudním řádu. Znalecké šetření je pouze způsob dodání důkazu a je upraveno v soudním řádu. Strany mohou soud požádat o předvolání svědků, ale nemohou z vlastního podnětu jmenovat znalce. To může učinit pouze soud.

Listinný důkaz má důkazní hodnotu a soud musí respektovat jeho obsah, totéž se však nevztahuje na znalecké zprávy a posudky. Pokud je zpráva nebo posudek v rozporu s vlastním přesvědčením soudce, není soudce povinen se jimi řídit (článek 986 soudního řádu).

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

Existuje hierarchie zákonem upravených druhů dokazování. Doznání a přísahy zaujímají nejvyšší místo. Písemná listina má vždy vyšší důkazní sílu než svědecké výpovědi a domněnky. Ověřené dokumenty (listiny) představují nezvratný důkaz mezi stranami a ve vztahu ke třetím stranám, zatímco uznaná soukromá listina představuje nezvratný důkaz mezi stranami. O svědeckou výpověď a domněnky se lze opřít pouze v případě, že je listinný důkaz neúplný nebo není možné předložit listinný důkaz povinnosti, která má být prokázána.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

V závislosti na tom, zda je skutečnost klasifikována jako občanská nebo obchodní záležitost, je dokazování buď upraveno, nebo neupraveno právními předpisy. Podle občanského práva musí být ověřená nebo soukromá listina vyhotovena pro všechny záležitosti a transakce přesahující částku nebo hodnotu 375 eur (článek 1341 občanského zákoníku). Pouze takováto listina může sloužit jako důkaz; svědecká výpověď a domněnky nejsou přípustné. V obchodních věcech je naopak v zásadě přípustné, aby důkazy svědkem a domněnky popíraly obsah listin nebo jej doplňovaly.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Ne, výslech svědka probíhá na návrh stran nebo je nařízen z moci úřední soudem (články 915–916 soudního řádu).

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Pokud je předvolán svědek, který uvede, že má právoplatné důvody odmítnout vypovídat, rozhodne soud. Kromě jiného se za právoplatný důvod považuje povinnost svědka zachovávat obchodní tajemství (článek 929 soudního řádu).

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědeckví?

Osoba předvolaná jako svědek je povinna se dostavit. Pokud se nedostaví, soud ji může na žádost jedné ze stran předvést na základě příkazu doručeného soudním vykonavatelem (článek 925 soudního řádu). Podle trestního práva může být osobě předvolané jako svědek, která se nedostaví, uložen peněžitý trest (článek 926 soudního řádu).

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědeckví?

Svědecká výpověď je neplatná, pokud ji poskytne osoba, která k tomu není právně způsobilá (čl. 961 bod 1 soudního řádu).

Nezletilý mladší patnácti let nesmí být vyslýchán pod přísahou. Jeho výpověď lze použít pouze pro informaci (čl. 931 odst. 1 soudního řádu).

Nezletilý, který má potřebnou schopnost úsudku, může být vyslýchán soudcem nebo osobou jmenovanou soudcem v jakémkoli řízení, které se ho týká, buď na vlastní žádost nezletilého, nebo na žádost soudu, přičemž v druhém případě může nezletilý výslech odmítnout (čl. 931 odst. 3 až 7 soudního řádu).

Pokrevní příbuzní v sestupné linii nemohou být vyslýcháni v případech, kdy jejich pokrevní příbuzní ve vzestupné linii mají opačné zájmy (čl. 931 odst. 2 soudního řádu).

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Strany nemohou svědka oslovit nebo přerušit jeho výpověď přímo, ale musí vždy oslovit soudce (článek 936 soudního řádu). Soudce může buď z moci úřední, nebo na žádost strany položit svědkovy veškeré otázky tak, aby mohl být důkaz objasněn nebo doplněn (článek 938 soudního řádu).

Nepřímé svědectví je platné; neodporuje to žádnému zákonnému ustanovení ani žádné právní zásadě. Navíc článek 924 soudního řádu stanoví, že soudce se může v případě svědků, kteří se nemohou dostavit osobně, rozhodnout provést výslech v místě, kde se svědek nachází.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Důkaz, který je získán nezákonně, nesmí být během řízení použit. Soud tedy nesmí k takovému důkazu při svém rozhodování přihlížet. Důkaz získaný způsobem, který představuje porušení pravidel na ochranu soukromí, profesního tajemství nebo listovního tajemství, je nezákonný a nepřipustný.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Písemné dokumenty pocházející od jedné strany nemohou být použity jako důkaz ve prospěch této strany. Pouze podle obchodního práva může obchodník použít fakturu (která byla přijata zákazníkem) z obchodní transakce jako důkaz k prokázání své vlastní věci, ačkoli se jedná o doklad, který vystavil on sám. Řádně vedené účetnictví může soud přijmout jako důkaz transakcí mezi obchodníky.

Doznání strany je prohlášení učiněné před soudy samotnou stranou nebo jejím zvláště zmocněným zástupcem. Představuje nezvratný důkaz proti osobě, která doznání učinila.

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Poslední aktualizace: 18/11/2015